

የሰ.መ.ቁ.154727

ህዳር 26 ቀን 2011 ዓ.ም

- ዳኞች:.....1. ተክሊት ይመሰል
- 2. ተፈሪ ገብሩ (ዶ/ር)
- 3. ቀነዓ ቂጣታ
- 4. ተሾመ ሽፈራው
- 5. ፀሐይ መንክር

አመልካች:.....አቶ ተክላይ ፍሰሃ - የቀረበ የለም::

ተጠሪ:.....ወ/ሮ ለታይ ለገሠ - የቀረበ የለም

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል::

ፍ ር ድ

ይህ የሰበር ጉዳይ የጀመረው በትግራይ ክልል ሰሜን ምዕራብ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት የሽሬ እ/ስላሴ ምድብ ችሎት ሲሆን፣ የአሁን አመልካች ተክላይ፣ የአሁን ተጠሪ ከሳሽ ሁኖ ሲከራከሩ ነበር። ጉዳዩ ለዚህ ችሎት ሊቀርብ የቻለው የአሁን አመልካች የትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት በመ.ቁ.98593 በ14/6/2010 ዓ.ም የሰጠው ወሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ስለሆነ እንዲታረምልኝ በማለት ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ መርምሮ ለመወሰን ነው።

የጉዳዩ አመጣጥ ሲታይ ከሳሽ (የአሁን ተጠሪ) ባቀረቡት ክስ ተክላይ በሽሬ እ/ስላሴ ከተማ 04 ቀበሌ ክልል ወስጥ የሚገኘውን በ140 ካ.ሜ ቦታ ላይ ያለውን ቤት በብር 250 ሺህ ሸጠውልኝ ገንዘቡን ተቀብለው ስመ ሀብቱን ሊያዛውሩልኝ ፈቃደኛ ስላልሆኑ ቤትና ቦታውን ስመ ሀብት እንዲያዛውሩልኝ እንዲወሰንልኝ በማለት ከሷል።

በዚህ ክስ ላይ ተክላይ መልስ እንዲሰጡ ትዕዛዝ ቢሰጥም ተክላይ መጥሪያ ተቀብለው ያለ በቂ ምክንያት መልስ ይዘው ሳይቀርቡ በመቅረታቸው መልስ የመስጠት መብታቸው ታልፏል። ነገር ግን ተክላይ ክስ በሚሰማበት ቀን ቀጠሮ በቃል ተከራክሯል።

ከዚህ በኋላ የከፍተኛው ፍ/ቤት የከሳሽ የሰው ምስክሮችን በመስማት እና በመሐንዲሶች ተጣርቶ እንዲቀርብ በማድረግ በሰጠው ወሳኔ ተክላይ ሁለት ክፍል ማሻሻያ እና ሽንት ቤት ያለበትን ቦታ ለከሳሽ ሸጠው ከሳሽ ደግሞ በቦታው ላይ ሕንጻ ገንብተው ስለሚገኙ የሕንጻው ባለቤት ከሳሽ በመሆኑ፣ ቤትና ቦታው የከሳሽ በመሆኑ ተክላይ ስመ ሀብቱን

ወደ ከሳሽ እንዲያዛወር በማለት ወስኗል። ይህ ጉዳይ በይግባኝ ለትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የቀረበ ሲሆን ፍ/ቤቱ ግራ ቀኛቸውን በማከራከር በሰጠው ውሳኔ የሥር ወሳኔ በማጽናት ወስኗል። የአሁን የሰበር አቤቱታ የቀረበው ይህን ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው።

የአሁን አመልካች በ26/6/2010 ዓ.ም በተጻፈ የሰበር አቤቱታ የሥር የከፍተኛ ፍ/ቤት በቀረበብኝ ክስ ላይ በ15/9/2010 ዓ.ም መልስ እንዲቀርብ ያዘዘ ሲሆን አመልካች በዚህ ቀን በችሎት ፊት ቀርቤ መልሴን በጽሑፍ አዘጋጅቼ ለማቅረብ ጊዜ ስላጠራብኝና ከጠበቃ ጋር ተማክሮ በቀጣይ ቀጠሮ መልስ እንዳቀርብ እንዲታዘዝልኝ የጠየቀኩኝ ሲሆን ፍ/ቤቱ መልሴን እንዳቀርብ ማዘዝ ሲገባዉ ይህን ሳያደርግ የሰጠው ውሳኔ እና የሥር የጠቅላይ ፍ/ቤት ይህን ውሳኔ ማረም ሲገባዉ በማጽናት የሰጡት ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው። ስለሆነም የሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔ ተሽሮ የጠየቅኩት ዳኝነት እንዲወሰንልኝ በማለት በዋናዉ ክርክርም በዝርዝር ቅሬታቸውን አቅርቧል።

ይህ ችሎት ጉዳዩን በማየት የሰበር አቤቱታዉ ያስቀርባል በማለት ተጠሪ መልስ እንዲሰጡ ባዘዘዉ መሰረት በ23/9/2010 ዓ.ም የተጻፈ መልስ አቅርቧል። የመልሱም ይዘት በአጭሩ፡ የአሁን ተጠሪ በዋናዉ ጉዳይ ላይ የሥር ፍ/ቤቶች የሰጡት ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት ያልተፈጸመበት ነዉ የሚሉበትን ምክንያቶች በመዘርዘር የሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔ እንዲጸናልኝ በማለት ተከራክሯል። አመልካች የመልስ መልስ ስላላቀረበ ታልፏል።

የጉዳዩ አመጣጥ ከፍ ሲል የተመለከተዉ ሲሆን ይህ ችሎት የግራ ቀኛቸውን ክርክር አግባብነት ካላቸዉ የህግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ መርምሮታል። እንደመረመርነዉ በዚህ ጉዳይ ምላሽ ማግኘት ያለበት የአሁን አመልካች በጽሑፍ መልስ የመስጠት መብቱ መታለፉ በአግባቡ ነዉ ወይስ አይደለም? የሚለዉ ነጥብ መሆኑን ተገንዝበናል። በዚህ መሰረት የሰር የዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ውሳኔ ግልባጭ ሲታይ የአሁን አመልካች የፍ/ቤቱ መጥሪያ ደርሶት ያለ በቂ ምክንያት መልሱን ይዞ እንዳልቀረበ በመግለጽ መልስ የመስጠት መብቱን ማለፉን ያሳያል። በሌላ በኩል ከስር የጠቅላይ ፍ/ቤት ውሳኔ መገንዘብ እንደሚቻለዉ የአሁን ተጠሪ ባቀረበዉ ክርክር በፖሊስ በኩል የፍ/ቤትን መጥሪያ ለአመልካች በ8/9/2009 ዓ.ም የሰጠሁት ስለሆነ ለ15/9/2009 ዓ.ም

መልሱን ይዞ ለመቅረብ በቂ ጊዜ እንደነበረው ገለጸ ተከራክሯል። አመልካች በበኩሉ ባቀረበው ክርክር በ10/9/2009 ዓ/ም መጥሪያ ቢመጣለትም አንብቡልኝ ብላቸው ሲያነቡልኝ ፈቃደኛ አልሆኑም፤ አመልካች በ13/9/2009 ዓ/ም ፍ/ቤት ቀርቦ በመታመሜ ምክንያት መልስ ለማዘጋጀት አልቻልኩም ስለዚህ ከባለሙያ ተማክራ መልሴን እንዳቀርብ ብሎ እንዳመለከቱ፤ አመልካች መጥሪያውን ቢቀበል ኖሮ ለ15/9/2009 ዓ/ም መልስ አዘጋጅቶ ለመቅረብ እንደሚችል በመግለጽ መታለፉ ተገቢ መሆኑን በመግለጽ የስር ወሳኔ በማጽናት ወስኗል። ስለዚህ የአሁን ተጠሪ ባቀረበው ክርክር እንኳን ቢሆን አመልካች መልሱን ይዞ እንዲቀርብ እየተደረገ ያለው በስምንት ቀናት ውስጥ እንደሆነ እና አመልካች ከባለሙያ ተማክሮ መልሱን ለማቅረብ ጊዜ እንዳልበቃው በመግለጽ ፍ/ቤቱ ተለዋጭ ቀጠሮ እንዲሰጠው እንዳመለከተ ማየት ይቻላል። አመልካች የቀረበበትን ክስና ማስረጃ በመመርመር ተገቢ ነው ያለውን መልስ ለማቅረብ ከተሰጠው ቀጠሮ ከ10 ቀን በፊት ሊደርሰው እንደሚገባው የፍ/ብ/ስ/ስ/ሕ/ቁ.240 [2] ያስገነዝባል። ከዚህ አንጻር የአሁን አመልካች መልሱን እንዲያቀርብ የታዘዘው እና ቀጠሮ የተሰጠው ከ10 ቀን ባነሰ ጊዜ ውስጥ መሆኑን ያሳያል። ይህ ደግሞ አመልካች በሕግ በተመለከተ ጊዜ ውስጥ ተገቢውን ዝግጅት በማድረግ መልሱን አዘጋጅቶ እንዲቀርብ የሚያስችለው ጊዜ ሆኖ አይገኝም። ይህ ደግሞ በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ሕገ መንግስት አንቀጽ 37 መሰረት የተጠበቀውን መብት የሚነፍግ ነው። ስለሆነም የስር ፍ/ቤቶች የአሁን አመልካች በሕግ አግባብ ተገቢውን የመከላከያ መልሱን እንዲያቀርብና ሙሉ ክርክሩን እንዲያቀርብ ማድረግ ሲገባቸው የመከላከልና የመከራከር መብቱን በመንፈግ ወሳኔ መስጠታቸውን መገንዘብ ተችሏል።

ሲጠቃለል የስር ፍ/ቤቶች የአሁን አመልካች የመከላከያ መልሱን ሳያቀርብ እና ክርክሩን አቅርቦ ሳይሰማ የሰጡት ወሳኔ የመከላከልና የመከራከር የመሰማት መብቱን የነፈገ በመሆኑ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ ተገኝቷል። በዚህ ምክንያት የሚከተለው ተወስኗል።

ወ ሳ ኔ

1. በትግራይ ክልል የሰሜን ምዕራብ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ.ቁ.24388 በ11/12/2009 ዓ/ም የሰጠው ወሳኔ እና ይህን ወሳኔ በማጽናት የትግራይ

ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት መደበኛ ችሎት በመ.ቁ.98593 በ14/6/2010 ዓ'ም የሰጠው ወሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ስለሆነ በፍ/ብ/ስ/ስ/ሕ/ቁ.348 [1] መሰረት ተሸሯል።

2. በትግራይ ክልል የሰሜን ምዕራብ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት የተዘጋውን መዝገብ በማንቀሳቀስ በፍርድ ሐተታው በተመለከተው መሰረት የአሁን አመልካች የመከላከያ መልሱን እና ክርክሩን እንዲያቀርብ በማድረግ፤ ግራ ቀኛቸውን በማከራከር፤ ጉዳዩን በማጣራት ተገቢ ነው ያለውን ወሳኔ እንዲሰጥበት በፍ/ብ/ስ/ስ/ሕ/ቁ' 343 [1] መሰረት ተመልሶለታል።
3. የዚህ ወሳኔ ግልባጭ ለስር ፍ/ቤት ይድረስ።
4. ግራ ቀኛቸው በዚህ ችሎት የደረሰባቸውን ወጪና ኪሳራ የየራሳቸውን ይቻሉ።
5. ይህ ወሳኔ ታህሳስ 1 ቀን 2011 ዓ'ም ተነብሷል።

መዝገቡ ተዘግቷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

አ/ጎ